



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ВИСШИ АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

ул. „Цар Калоян“ № 1-а, 1000 София, тел. 986-28-61, 987-55-13,
факс 987-65-14, e-mail: arch@vas.com

Изх. 906
Дата . 07.08 2018 г.

ДО
КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

СТАНОВИЩЕ

ОТ ВИСШИЯ АДВОКАТСКИ
СЪВЕТ

ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО
№ 9/2018 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Конституционното дело е образувано по искане на състав на Върховния касационен съд на Република България (ВКС) на 28.03.2018 г. и е по реда на чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията.

Съставът на ВКС иска установяване на противоконституционност на чл. 225, ал. 3 от Закон за съдебната власт (ЗСВ), (обн. ДВ, бр. 64 от 07.08.2007 г., последно изм. и доп. ДВ, бр. 49 от 12.06.2018 г.). Със свое определение от 27.03.2018 г. по гр. д. № 1167/2017 г. съставът на ВКС, гражданска колегия, четвърто отделение, е установил несъответствие между разпоредбата на чл. 225, ал. 3 ЗСВ, с чл. 4, ал. 1, чл. 48, ал. 1 и 5, вр. с чл. 31, ал. 3 и 4 от Конституцията, и е постановил спиране на касационното производство. Въз основа на това подателят отправя искане до Конституционния съд на Република България за обявяване на противоконституционност на разпоредбата на чл. 225, ал. 3 от ЗСВ.

С определение от 03.07.2018г. Конституционният съд е допуснал до разглеждане по същество искането и е конституиран като заинтересована страна Висшия адвокатски съвет, въз основа на което изразяваме становище по искането на състава на ВКС за обявяване на противоконституционност на чл. 225, ал. 3 от ЗСВ (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. и доп. бр. 49 от 12.06.2018).

Висшият адвокатски съвет смята за основателно искането на подателя за обявяване за противоконституционна разпоредбата на **чл. 225, ал. 3** от ЗСВ (обн., ДВ, бр. 64 от 7.08.2007 г., посл. изм. и доп. бр. 49 от 12.06.2018) поради противоречие с чл. 4, ал. 1 (**принципа за правовата държава**), **чл. 31, ал. 3** (**презумпцията за невинност**) и **чл. 31, ал. 4** от Конституцията на Република България. Във връзка с това излагаме следните аргументи:

I. Противоречие с принципа за правовата държава

Съобразно закрепения в чл. 8 от Конституцията на Република България от 1991 г. **принцип за разделение на властите** - съдебната власт е една от трите основни власти, като характерно за тази власт е, че съгласно чл. 117, ал. 2 от Основния ни закон тя е независима, а съобразно чл. 132, ал. 1 от Конституцията *„При осъществяване на съдебната власт съдиите, прокурорите и следователите не носят наказателна и гражданска отговорност за техните служебни действия и за постановените от тях актове, освен ако извършеното е умишлено престъпление от общ характер“*.

Конституционният съд на Република България е имал вече възможност да изясни статуса на магистратите. В мотивите към Решение № 1 от 2017 г. конституционната ни юрисдикция посочва, че: *„съдиите, прокурорите и следователите имат особен служебен статус, поради което е специфичен и характерът на правоотношенията им, по силата на които те изпълняват функциите си. По този въпрос теорията и съдебната практика приемат, че правоотношенията не са трудови по смисъла на Кодекса на труда, защото създаването и прекратяването им се извършва с индивидуални административни актове на съответната колегия на Висшия съдебен съвет, за разлика от трудовите правоотношения, които са такива на частното право и съществуват между равнопоставени страни“*.

Конституционният съд в мотивите към Решение № 1 от 2017 г. също така изтъква, че: *„правоотношенията на съдии, прокурори и следователи са*

самостоятелен вид административни правоотношения по изпълнение на платена държавна служба в изпълнение на функциите им при осъществяване на съдебната власт като отделен вид държавна власт. Независимо от спецификите на правоотношенията съдиите, прокурорите и следователите полагат труд в изпълнение на възложените им функции, изпълняват законовите си задължения и получават възнаграждение, ползват различни видове отпуски, подлежат на командироване и пр., поради което в чл. 229 ЗСВ изрично е уредено субсидиарното прилагане на Кодекса на труда за неуредените в този раздел на Закона за съдебната власт въпроси. Следователно по отношение на тях са приложими принципите и разпоредбите на международните актове и на вътрешното ни законодателство, свързани с правото на труд и неговата защита“.

С оглед на това, че характерът на правоотношенията на магистратите е **специфичен**, в текста на чл. 225, ал. 1 от ЗСВ законодателят е предвидил, че «при освобождаване от длъжност съдия, прокурор или следовател с повече от 10 години стаж на такава длъжност има право на **еднократно парично обезщетение** в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото прослужени години има в органите на съдебната власт, но не повече от 20». Изплащането на това парично обезщетение **няма характер** на поощрение или награда, а се определя от броя на прослужените години в органите на тази власт.

Според Висшият адвокатски съвет **няма конституционно установена причина** съдия, прокурор или следовател, който е привлечен като обвиняем за извършване на умишлено престъпление или по отношение на него е образувано дисциплинарно производство, да бъде лишен от правото си да еднократно парично обезщетение в размер на толкова брутни месечни възнаграждения, колкото прослужени години има в органите на съдебната власт, но не повече от 20. Подобно ограничение е **непропорционално** и **не е обусловено от легитимна цел**.

Следва да се отбележи, че неопределеният времеви период на наказателното производство, често с необосновано дълга продължителност, **не позволява** на магистрата да ползва правата, произтичащи от освобождаването му от длъжност, а именно ползването на еднократното обезщетение съгласно чл. 225, ал. 1 от ЗСВ. Според чл. 4, ал. 1 от Конституцията, Република България е правова държава. Тя се управлява според Конституцията и законите на страната. С Решение № 7 от 2012 г. Конституционният съд е посочил, че „поначало ограниченията на основните

права, вкл. правата – свободи са допустими, стига да се спазва **принципът на пропорционалността**“. **Изискването за пропорционалност** на принципа на чл. 4, ал. 1 от Конституцията се прилага като решаващ критерий за вида и размера на допустимите със закон ограничения, както и за определянето на конкретни гаранции при упражняване на основни права. Поставянето на правото за получаване на еднократно обезщетение при освобождаването от длъжност на магистрат, в зависимост от продължителността на наказателното преследване, в т.ч. и съдебните процедури установяващи не/виновността му, и прекомерната продължителност, **представлява прекомерно дълъг период, в който лицето се намира в правна несигурност.**

Въз основа на изложеното Висшият адвокатски съвет приема, че принципът за правовата държава (чл. 4, ал. 1 от Конституцията) е нарушен, т.к. предвиденото ограничение за получаване на еднократно обезщетение съгласно чл. 225, ал. 3 от ЗСВ е непропорционално, не е обусловено от легитимна цел и поставя магистрата прекалено дълъг период в правна несигурност.

II. Противоречие с чл. 31, ал. 3 (презумцията за невиновност) и чл. 31, ал. 4 от Конституцията (ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието)

Висшият адвокатски съвет подкрепя посоченото в искането на ВКС, че разпоредба на чл. 225, ал. 3 от ЗСВ **не е в съответствие с прогласената на конституционно ниво презумпция за невиновност** по чл. 31, ал. 3, както и **забраната** по чл. 31, ал. 4 от Конституцията на Република България за ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието.

Въведеното в чл. 225, ал. 3 от ЗСВ ограничение за получаване на еднократно обезщетение при освобождаването от длъжност на магистрат в случаите, когато той е привлечен като обвиняем за извършване на умишлено престъпление или по отношение на него е образувано дисциплинарно производство до приключване на наказателното или дисциплинарното производство **нарушава презумпцията за невиновност по чл. 31, ал. 3 от Конституцията на Република България**, тъй като без да е доказано с влязла в сила присъда, че едно лице е извършило престъпление, то временно се

лишава от възможността за получаване на еднократно обезщетение при освобождаването от длъжност.

Наред с това Висшият адвокатски съвет смята, че текстът на чл. 225, ал. 3 от ЗСВ е в противоречие и с чл. 31, ал. 4 от Основния ни закон, съгласно който не се допускат ограничения на правата на обвиняемия, надхвърлящи необходимото за осъществяване на правосъдието. Ограничаването за получаване на еднократно обезщетение при освобождаването от длъжност на магистрат в случаите, когато той е привлечен като обвиняем за извършване на умишлено престъпление или по отношение на него е образувано дисциплинарно производство е **прекомерна мярка**, с която допълнително се ограничават правата на привлечения като обвиняем, надхвърлящи необходимото за осъществяването на правосъдието и поради това противоречи на чл. 31, ал. 4 от Основния ни закон.

Висшият адвокатски съвет подкрепя посочено в искането на подателя, че текстът на чл. 225, ал. 3 от ЗСВ **нарушава допустимите международни стандарти** за допустимите мерки за вмешателство – да се преследва легитимна цел и да се постигне разумен баланс между използваните средства и целта, чието постигане се търси. Поради това е неоправдано обвиняемият магистрат да търпи същите неблагоприятни правни последици, каквито би търпял и в случай, че с влязла в сила присъда е осъден на лишаване от свобода за умишлено престъпление.

Въз основа на изложените по-горе аргументи Висшият адвокатски съвет смята, че на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията искането на ВКС следва да бъде уважено като чл. 225, ал. 3 от ЗСВ трябва да бъде обявен за противоконституционен като несъответстващ на чл. 4, ал. 1 (**принципа за правовата държава**), чл. 31, ал. 3 (**презумпцията за невиновност**) и чл. 31, ал. 4 от Конституцията на Република България.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВИСШИЯ
АДВОКАТСКИ СЪВЕТ

РАЛИЦА НЕКЕЛЦОВА

